

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 9 грудня 2021 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2021. - 141 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: **Левченко О.М.**, д.е.н., проф., **Шалімова Н.С.**, д.е.н., проф., **Сибірцев В.В.**, д.е.н., доц., **Базиліук А.В.**, д.е.н., проф., **Ковальчук К.Ф.**, д.е.н., проф., **Загреба І.Л.**, к.е.н., доц., **Попов В.М.**, к.е.н., доц. (*відп.секретар*), **Петренко Л.М.**, асист. (*техн.редактор*)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-19-0

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 5 від 20 грудня 2021 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2021

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2021

їх послуг. Наведений аналіз ринку аудиторських послуг демонструє поступове зменшення суб'єктів аудиторських послуг при збільшенні кількості та обсягів наданих ними послуг. Поряд з цим посилюються і вимоги як до професійних якостей аудитора, так і до якості професійних аудиторських послуг.

Література:

1. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (дата звернення 2.12.2021).
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року №2258-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 2.12.2021).
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року №996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 2.12.2021).
4. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014 рік. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2014 році / Аудиторська палата України. Київ, 2015. 56 с. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu> (дата звернення 2.12.2021).
5. Інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2020 році. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2021/06/7_%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82.%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%83-2020-%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96.pdf (дата звернення 2.12.2021).
6. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні. 2008 рік URL: <https://www.apu.net.ua/informatsiya-pro-stan-auditorskoji-diyalnosti-v-ukrajini> (дата звернення 2.12.2021).

Шалімов В. В.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Низька інноваційна активність підприємств України обумовлена різними причинами, серед яких виділяють такі: орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництва, а не на активізацію інноваційної діяльності; відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури; орієнтація на імпорт високотехнологічного устаткування на шкоду вітчизняних розробок; недостатня увага до розвитку власного науково-технічного потенціалу; відсутність кваліфікованого керування інноваційними процесами, спрямованого на підвищення якості продукції, одержання конкурентних переваг; недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної

діяльності, і особливо в сфері захисту прав інтелектуальної власності [0].

Законом України «Про інноваційну діяльність» [0] передбачено, що державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом: визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм; створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності; захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності; фінансової підтримки виконання інноваційних проектів; стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів; встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності; підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури (ст. 6, п.1).

Інновації та інноваційно-орієнтована модель розвитку має стати ключовим елементом підвищення конкурентоспроможності та фінансової самодостатності як країни в цілому, так і її регіонів. Але інновації потребують великої кількості інвестиційних ресурсів різних джерел фінансування (див. табл.1).

Таблиця 1 - Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств

Рік	Витрати на інновації, млн.грн	У тому числі за рахунок							
		власних коштів підприємств		коштів державного бюджету		коштів інвесторів-нерезидентів		коштів інших джерел	
		млн.грн	у %	млн.грн	у %	млн.грн	у %	млн.грн	у %
2000	1757,1	1399,3	79,6	7,7	0,4	133,1	7,6	217,0	12,3
2001	1971,4	1654,0	83,9	55,8	2,8	58,5	3,0	203,1	10,3
2002	3013,8	2141,8	71,1	45,5	1,5	264,1	8,8	562,4	18,7
2003	3059,8	2148,4	70,2	93,0	3,0	130,0	4,2	688,4	22,5
2004	4534,6	3501,5	77,2	63,4	1,4	112,4	2,5	857,3	18,9
2005	5751,6	5045,4	87,7	28,1	0,5	157,9	2,7	520,2	9,0
2006	6160,0	5211,4	84,6	114,4	1,9	176,2	2,9	658,0	10,7
2007	10821,0	7969,7	73,7	144,8	1,3	321,8	3,0	2384,7	22,0
2008	11994,2	7264,0	60,6	336,9	2,8	115,4	1,0	4277,9	35,7
2009	7949,9	5169,4	65,0	127,0	1,6	1512,9	19,0	1140,6	14,3
2010	8045,5	4775,2	59,4	87,0	1,1	2411,4	30,0	771,9	9,6
2011	14333,9	7585,6	52,9	149,2	1,0	56,9	0,4	6542,2	45,6
2012	11480,6	7335,9	63,9	224,3	2,0	994,8	8,7	2925,6	25,5
2013	9562,6	6973,4	72,9	24,7	0,3	1253,2	13,1	1311,3	13,7
2014	7695,9	6540,3	85,0	344,1	4,5	138,7	1,8	672,8	8,7
2015	13813,7	13427,0	97,2	55,1	0,4	58,6	0,4	273,0	2,0
2016	23229,5	22036,0	94,9	179,0	0,8	23,4	0,1	991,1	4,3
2017	9117,5	7704,1	84,5	227,3	2,5	107,8	1,2	1078,3	11,8
2018	12180,1	10742,0	88,2	639,1	5,2	107,0	0,9	692,0	5,7
2019	14220,9	12474,9	87,7	556,5	3,9	42,5	0,3	1147,0	8,1
2020	14406,7	12297,7	85,4	279,5	1,9	125,3	0,9	1704,2	11,8

Джерело: сформовано з використанням статистичних даних [0]

Статистичні дані (табл. 1) свідчать про те, що протягом останніх двадцяти

років власні кошти підприємств займали пріоритетне значення і становили від 60,6% (2008 рік) до 97,2% (2015 рік) в загальному обсягу витрат на фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, кошти державного бюджету – від 0,3% (2013 рік) до 5,2% (2018 рік), кошти інвесторів-нерезидентів – від 30,0% (2010 рік) до 0,1% (2016 рік), кошти інших джерел – від 45,6% (2011 рік) до 2,0% (2015 рік).

Основним джерелом фінансування інновацій на промислових підприємствах у 2019 р. залишаються власні кошти підприємств – 12474,9 млн. грн. (або 87,7% загального обсягу фінансування інновації). Кошти державного бюджету отримали 6 підприємств, загальний обсяг яких становив 556,5 млн. грн. (3,9%), обсяг коштів місцевих бюджетів становив 109,9 млн. грн. (0,8%), інвестори-резиденти інвестували 72,3 млн. грн. (0,5%), кошти іноземних інвесторів отримали 3 підприємства в обсязі 42,5 млн. грн. (0,3%), обсяг коштів з інших джерел становив 1147,0 млн. грн. (6,8%), в т.ч. кредити – 853,2 млн. грн. (6%) [о, с. 77; о, с. 21].

За попередніми даними 2020 року обсяг витрат на інновації за рахунок власних коштів зменшився до 12297,7 млн. грн., що становить 85,4% від загального обсягу фінансування. Суттєво (майже в 2 рази) зменшилося фінансування за рахунок державного бюджету – обсяг склав 279,5 млн. грн. або 1,9%. Водночас зріс обсяг коштів, залучених від інвесторів-нерезидентів, який склав 125,3 млн. грн. або 0,9%, та обсяг коштів з інших джерел – 1704,2 млн. грн. або 11,8%.

Отже, держава практично не здійснює прямого фінансування інноваційної діяльності підприємств, але можливим і доцільним є використання непрямих методів фінансування інновацій, які втілюються в бюджетній та податковій політиках, що потребує чіткого регламентування відповідних засад. Законом України «Про інноваційну діяльність» [0] передбачено, що суб'єктам інноваційної діяльності для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом: повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів місцевих бюджетів; часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності; повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів) відсотків, сплачених суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів; надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів; майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування» (ст. 17, п.1).

Перераховані заходи, якщо вони будуть підкріплені чіткими

регламентами, дозволять створити підґрунтя для зростання обсягів фінансування інноваційної діяльності. Також доцільним є використання переваг публічних закупівель у підприємств, які займають інноваційною діяльністю.

Література:

1. Економічна статистика / Наука, технології та інновації. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 2.12.2021).
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року №40-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення 2.12.2021).
3. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Л.В. Рожкова, О.В. Коваленко. К.: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.
4. Костюченко В.М. Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2(17). С. 161–167.

Шаховалова Є. О.

канд. екон. наук, доцент

Григор'єва М. С.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

РОЛЬ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток – це основа для розвитку підприємства, оскільки у сучасних умовах він виступає найголовнішим джерелом фінансування його діяльності, у тому числі розширеного відтворення, здійснення інвестицій та інновацій. Ріст прибутку є одним із факторів зростання ринкової вартості суб'єкта господарювання, унаслідок чого досягається основна мета його функціонування – збільшення добробуту його власників. Тобто, для забезпечення ефективної діяльності підприємства у довгостроковій перспективі важливим є приділення значної уваги питанням управління формуванням, розподілом та використанням прибутку у загальній системі управління його діяльністю.

Розгляд питання ефективного управління прибутком підприємства є особливо актуальним для українських реалій, що підтверджується часткою збиткових підприємств в Україні (рис. 1).